

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16596

Tarih : 20.02.2026

10/3819

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

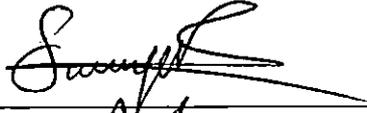
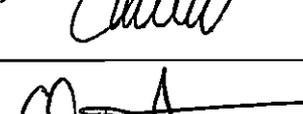
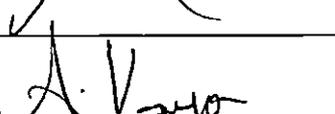
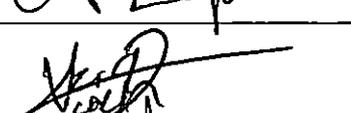
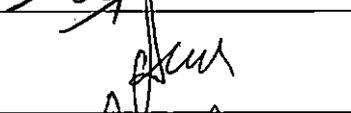
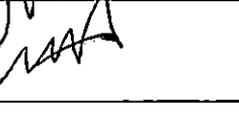
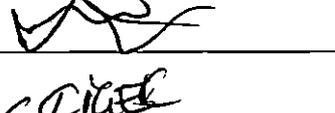
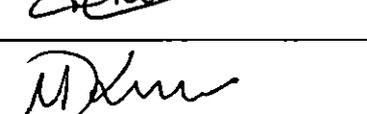
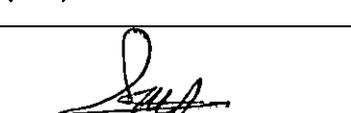
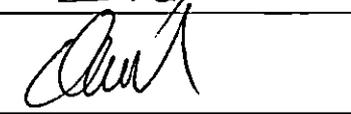
Anadil; bireyin dünyayla ilk temas kurduğu, kimliğini şekillendirdiği, düşünme biçimini geliştirdiği ve toplumsal aidiyetini oluşturduğu temel varoluş alanıdır. İnsan, duygularını, hafızasını ve kültürel birikimini anadili aracılığıyla taşır. Bu nedenle bir dili korumak yalnızca kelimeleri korumak değildir. Dili korumak; toplumsal hafızayı, kültürel sürekliliği ve insan onurunu korumaktır. Birleşmiş Milletler tarafından 21 Şubat'ın Dünya Anadili Günü ilan edilmesi, dillerin korunmasının kültürel bir tercihten ziyade insanlığın ortak sorumluluğu olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü her dil, insanlığın kolektif mirasının bir parçasıdır. Kürtçe de bu mirasın kadim ve zengin bir bileşeni olarak yaşamaya çalışmaktadır. Dolayısı ile anadili Kürtçe olan yurttaşların eğitim, sağlık, adalet ve diğer kamusal hizmetlere erişimde karşılaştıkları yapısal sorunların tespit edilmesi, Türkiye'de konuşulan dillerin korunma korunması ve geliştirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Hüseyin OLAN
Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

Dil, bir toplumun tarihsel deneyimini, düşünme biçimini ve kültürel birikimini taşıyan temel yapıdır. İnsan, dünyayı ilk olarak anadili üzerinden anlamlandırır, toplumsal ilişkilerini bu dil aracılığıyla kurar. Bu nedenle dillerin korunması yalnızca kültürel bir çeşitlilik meselesi olarak değerlendirmek yetersiz olacaktır. Dillerin korunması toplumsal hafızanın sürekliliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Bir dilin kamusal alanın dışına itilmesi, o dili konuşan toplumun kamusal varlığının daralması sonucunu doğurur. Modern devlet yapılanmalarında dil, ulusal bütünlüğün aracı olarak konumlandırılmış ve eğitim sistemi başta olmak üzere kamu kurumları tek dil üzerinden örgütlenmiştir. Bu yaklaşım, çok dilli toplumlarda farklı anadillere sahip yurttaşlar açısından eşitsizlik üretmiştir. Eğitim sürecine anadili dışında bir dilde başlayan çocukların bilişsel gelişim süreçlerinde zorlandığına ilişkin çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Uluslararası raporlarda, resmi dil ile anadili farklı olan çocukların okullaşma ve eğitimde kalıcılık oranlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Türkiye’de anayasal ve yasal düzenlemeler eğitim dilini fiilen tek dille sınırlandırmaktadır. Bu durum, anadili Kürtçe olan çocukların eğitim sürecinde dezavantajlı konuma düşmesine neden olmaktadır. Sorun yalnızca pedagojik değil, aynı zamanda sosyal adalet meselesidir. Eğitim dili ile ev dili arasındaki kopukluk, öğrencinin kendini ifade etme kapasitesini sınırlamakta ve okul başarısını doğrudan etkilemektedir. Dil meselesi eğitim alanıyla sınırlı kalmamaktadır. Sağlık hizmetlerinde doğru teşhis ve etkili tedavi, hastanın kendini açık ve doğru biçimde ifade edebilmesine bağlıdır. Egemen dilin diğer etno-dilsel gruplar üzerinde kurduğu dil bariyeri, özellikle yaşlı nüfus ve kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşlar açısından sağlık hakkının kullanımını zorlaştırmaktadır. Adalet hizmetlerinde ise kişinin beyanının sağlıklı biçimde alınabilmesi ve savunma hakkının etkin kullanımı, dil engelini ortadan kaldırılmasını gerektirmektedir. Kamusal hizmetlerin yalnızca tek dil üzerinden yürütülmesi, fiilî eşitsizlik üretmektedir. Türkiye çok dilli bir toplumsal yapıya sahiptir. Buna karşın kamusal politika ve uygulamalar uzun yıllar boyunca bu çok dilliliği kurumsal güvence altına almamıştır. Kürtçe ve Zazaca başta olmak üzere bazı dil ve lehçeleri uluslararası dil izleme çalışmalarında risk kategorilerinde yer almaktadır. Bu durum kuşaklar arası aktarımın zayıflatmaktadır. Dilin kamusal statüsünün sınırlı olması, genç kuşakların anadillerini gündelik yaşamda kullanma oranını düşürmektedir. Son yıllarda seçmeli ders uygulamaları, üniversitelerde açılan bölümler ve kamu yayıncılığı alanındaki gelişmeler olsa da bu adımlar dilin kamusal işlevini güçlendirecek bütüncül bir politika oluşturamamıştır. Öğretmen ihtiyacı, materyal eksikliği, uygulamadaki idari engeller ve kamusal hizmetlerde anadil kullanımının kurumsallaşmamış olması sorunun devam ettiğini göstermektedir.

Bu bağlamda; anadili Kürtçe olan Kürtlerin eēitim, saēlık, adalet ve diēer kamusal hizmetlere eriēimde karēılaētıkları yapısal sorunların tespit edilmesi, Türkiye’de konuēulan dillerin korunma korunması ve geliētirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir araētırma komisyonunun kurulması elzemdir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	